

Biuro Komunikacji i Promocji
Wydział prasowy

Tematy poruszane podczas śniadanie prasowego z udziałem Wiceministra Dariusza Mazura 26.11.2024 r.

1. Uzdrawienie statusu Nieprawidłowo Powołanych Sędziów

Projekt ustawy dotyczącej uzdrawiania statusu sędziów powołanych po 2018 roku będzie opracowany w oparciu o wyniki prac Komisji Kodyfikacyjnej Ustroju Sądów i Prokuratury, uwagi zgłoszone przez stronę społeczną oraz z uwzględnieniem zaleceń Komisji Weneckiej, która opublikowała swoją opinię 12 października br., w ramach konsultacji. Komisja odpowiedziała na pytania dotyczące tego, jak poradzić sobie z sytuacją sędziów mianowanych w procedurze przed nieprawidłowo powołaną Krajową Radę Sądownictwa (KRS).

Kluczowym elementem zmian będzie powtórna ewaluacja sędziów przez prawidłowo powołaną, przyszłą Krajową Radę Sądownictwa, z zapewnieniem kontroli sądowej jej decyzji, co zapobieganie chaosowi prawnemu, przy jednoczesnym poszanowaniu konstytucyjnych zasad niezawisłości i nieusuwalności sędziów.

Ewaluacja obejmie wszystkich sędziów powołanych po 2018 roku:

- ma dotyczyć wszystkich osób, które zostały powołane na stanowiska asesorów i sędziów w następstwie procedury przed nieprawidłowo ukształtowaną KRS (na podstawie nowelizacji z 2017 roku).

Przypisanie sędziów do grup:

- zgodnie z zaleceniem Komisji Weneckiej zakładane jest pogrupowanie sędziów powołanych po 2017 roku w celu przeprowadzenia ewaluacji ich statusu:
  - **asesorzy, sędziowie powołani na stanowiska sędziów rejonowych spośród asesorów, referendarzy i asystentów:**

zostaliby ocenieni w ramach uproszczonej procedury, uzyskując od legalnej KRS świadectwo legalizacji ich statusu.

- **Sędziowie awansowani z sądów niższej instancji co do zasady powinni powrócić na poprzednie (ostatnie legalne) stanowiska** z możliwością udziału w przyszłych konkursach przed prawidłowo ukształtowaną KRS, gro z nich będzie nadal orzekało na dotychczasowych stanowiskach w oparciu o czasową delegację.
- **Sędziowie powołani spoza zawodu utracą status sędziowski**, jednak otrzymaliby możliwość zmiany ścieżki kariery, np. poprzez wpis na listę adwokatów, radców prawnych, powrót do prokuratury lub pracę jako referendarze.

Najważniejsze kierunki działań:

- **grupowanie sędziów w ramach decyzji wydawanych przez przyszły KRS, w oparciu o kryteria przewidziane w ustawie, indywidualna ocena na etapie kontroli sądowej uchwał wydawanych przez KRS:** Ministerstwo zaproponuje mechanizm oceny sędziów, uwzględniający standardy prawne i konstytucyjne.
- **Stopniowe wprowadzanie zmian:** Proces reform będzie realizowany z uwzględnieniem opinii środowiska prawniczego oraz szerokich konsultacji społecznych.
- **Przestrzeganie zasad proporcjonalności i praworządności:** uwzględniony zostanie wymóg ochrony niezależności sądów, a działania nie będą prowadzić do destabilizacji wymiaru sprawiedliwości.
- **Co do zasady orzeczenia wydane przez nieprawidłowo powołanych sędziów pozostaną w mocy;** zaworem bezpieczeństwa będzie możliwość złożenia w krótkim terminie po wejściu w życie ustawy (3 miesiące) wniosku o wznowienie postępowania, która będzie przysługiwała tym stronom, które

wyczerpały tok instancji w trakcie, którego podnosiły zarzut nieprawidłowego składu sądu z uwagi m.in. na okoliczności dotyczące powołania sędziego.

2. Instytucja Rzeczników Dyscyplinarnych Ministra Sprawiedliwości (rzeczników ad hoc)

Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości pełni istotną rolę w systemie odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów. Instytucja ta została uregulowana w art. 112b ustawy o sądach powszechnych (u.s.p.). Taki rzecznik jest powoływany przez Ministra Sprawiedliwości w celu realizacji konkretnych zadań w postępowaniach dyscyplinarnych. Pierwsze powołanie Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości miało miejsce 26 stycznia 2024 r. Do 25 listopada 2024 r. Minister Sprawiedliwości wydał 24 zarządzenia dotyczące powołania rzeczników dyscyplinarnych ad hoc.

Minister Sprawiedliwości Adam Bodnar zdecydował o powołaniu Rzeczników Dyscyplinarnych Ministra Sprawiedliwości „ad hoc” początkowo w tym celu, aby dokonali przeglądu postępowań dyscyplinarnych przeciwko sędziom, których zasadność budziła poważne wątpliwości (w latach 2018-2023 postępowania dyscyplinarne częstokroć były podejmowane wobec sędziów, którzy podejmowali działania w celu obrony praworządności).

łącznie tego typu działania rzeczników ad hoc objęły 63 sędziów i 95 postępowań dyscyplinarnych.

Status prowadzonych postępowań:

Rzecznicy Dyscyplinarni Ministra Sprawiedliwości wstąpili do 66 postępowań wszczętych przez Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych i jego zastępców.

Postępowania są na różnych etapach:

- W 24 sprawach postępowania zostały umorzone.
- W 5 sprawach cofnięto wnioski o rozpoznanie spraw przed sądami dyscyplinarnymi.

- Niektóre są zawieszane do czasu odzyskania akt od Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych.
- W dwóch sprawach zapadły wyroki uniewinniające.
- W jednej sprawie postępowanie zostało umorzone przez Sąd Dyscyplinarny.

Nowe postępowania dyscyplinarne:

- w późniejszym okresie Minister powołał Rzeczników Dyscyplinarnych również do prowadzenia nowych postępowań dotyczących 26 sędziów.
- W 3 sprawach podjęto czynności wyjaśniające, w tym w sprawie członków nieprawidłowo ukształtowanej KRS w związku z ich działalnością w Radzie.
- W 5 sprawach wszczęto nowe postępowania dyscyplinarne.

Zakres działania:

- Rzecznik reprezentuje interesy Ministra Sprawiedliwości w postępowaniach dotyczących odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów.
- Rzecznik może prowadzić dochodzenia dyscyplinarne, zbierać dowody, przesłuchiwać świadków i przygotowywać wnioski o ukaranie w sprawach, w których istnieją podejrzenia naruszenia zasad etycznych, uchybienia godności urzędu, czy oczywistej i rażącej obrazy przepisów praw.
- Działania rzecznika mają na celu ochronę standardów wymiaru sprawiedliwości oraz przywrócenie zaufania do sądownictwa.

Wybór i powołanie:

- Minister Sprawiedliwości wybiera rzecznika spośród sędziów, którzy posiadają odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie.

- Rzecznicy są sędziami z wieloletnim (ponad 20 lat) doświadczeniem, specjalizującymi się w sprawach karnych i dyscyplinarnych.
- Aby zapewnić obiektywizm, rzecznicy ad hoc nie są członkami stowarzyszeń sędziowskich.

Rola w systemie sądownictwa:

- Rzecznicy dyscyplinarni działają w postępowaniach dyscyplinarnych i współpracują z sądami dyscyplinarnymi.

Ich zadaniem jest egzekwowanie zasad odpowiedzialności zawodowej sędziów, dbając jednocześnie o zgodność działań z konstytucyjnymi zasadami niezależności sędziów oraz standardami międzynarodowymi.

3. Ograniczenie delegowania sędziów i innych pracowników sądów do instytucji spoza systemu sądownictwa powszechnego.

- Dane z raportu NIK świadczą o wzroście ilości delegacji do MS różnych kategorii pracowników sądów (sędziowie, asystenci sędziów, referendarze, urzędnicy sądowi) w poprzednich latach: ich liczba wzrosła ze 161 w 2013 r. do 388 w 2023 r.
- Porównanie delegacji sędziów w tym samym okresie ilość wzrosła ze 127 do 142, co oznacza, że wzrost dotyczy przede wszystkim ilości delegacji pracowników, asystentów i referendarzy
- **Rozwiązanie:** należy w sposób kategoryczny ograniczyć możliwość delegowania urzędników sądowych do MS, brakuje uzasadnienia merytorycznego dla tego rodzaju działań, ponieważ w przeciwieństwie do części sędziów (ew. asystentów i referendarzy) ta kategoria pracowników może zostać zastąpiona przez pracowników służby cywilnej
  - a. Weryfikacja delegacji do jednostek spoza sądownictwa powszechnego**
  - b. Wprowadzenia obligatoryjnych ograniczeń czasowych dla delegacji, na przykład maksymalnie 3 lata**

- c. **Zakaz awansowania (odnośnie do sędziów) w okresie delegacji do MS**
- d. Analiza zadań wynikających z nadzoru administracyjnego pod kątem decentralizacji, optymalizacja procesów nadzorczych przy współpracy IWS,
- e. Decentralizacja poprzez przeniesienie części zadań nadzorczych na prezesów sądów apelacyjnych w zakresie ich właściwości miejscowej

4. Zwiększenie w 2025 r. liczby etatów asystenckich w sądach powszechnych.

- Na 2025 r. są zabezpieczone w budżecie pieniądze na zatrudnienie 1159 nowych asystentów w sądach rejonowych. Do tej pory przyrost liczby asystentów nie przekraczał 200 etatów rocznie.
- Pozwoli to na przydzielenie 50 nowych etatów asystenckich do tzw. wydziałów/sekcji frankowych w dużych sądach okręgowych oraz 1109 nowych etatów asystenckich (których zatrudnienie spowoduje, że – po raz pierwszy w historii polskiego sądownictwa – zostanie osiągnięty parytet jednego asystenta przypadającego na dwóch sędziów).
- Planujemy zmniejszenie wymogów kompetencyjnych wobec kandydatów na asystentów sędziów poprzez umożliwienie rekrutacji na te stanowiska studentów IV i V roku wydziałów prawa.